

Zij geloofde in niets.
Alleen haar scepsis
hield haar tegen om
atheïst te worden.

JEAN-PAUL SARTRE

1579

Een aantal Nederlandse gewesten tekent op 23 januari een verklaring de Unie van Utrecht waarin wordt overeengekomen de Spanjaarden uit het land te verjagen. Verder regelt men een aantal staatkundige zaken op het terrein van defensie, belastingen en godsdienst.

1581

Met het Plakkaat van Verlathingen verklaren de Nederlanden Filips II vervallen van de troon

1585

Val van Antwerpen
Marnix van Sint-Aldegonde is burgemeester

22 juli 1581

Een aantal Nederlandse provincies besluit op 22 juli in Antwerpen om Filips II als koning af te zweren. Op 26 juli 1581 wordt dit in Den Haag bekrachtigd door het ondertekenen van het Plakkaat van Verlatinghe. Dit document vormde een inspiratiebron voor de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring van 1776.

Antwerpen, voor de val

1782

Jozef II schaft 163 'nutteloze' kloosters af

1584-'85

Filips van Marnix van Sint-Aldegonde is assistent van Willem van Oranje (ook bekend als Willem de Zwijger) en burgemeester van Antwerpen tijdens het beleg door de Spanjaarden en de val van de stad in 1585. In 1889 wordt in Antwerpen een vrijmetselaarsloge naar hem vernoemd.

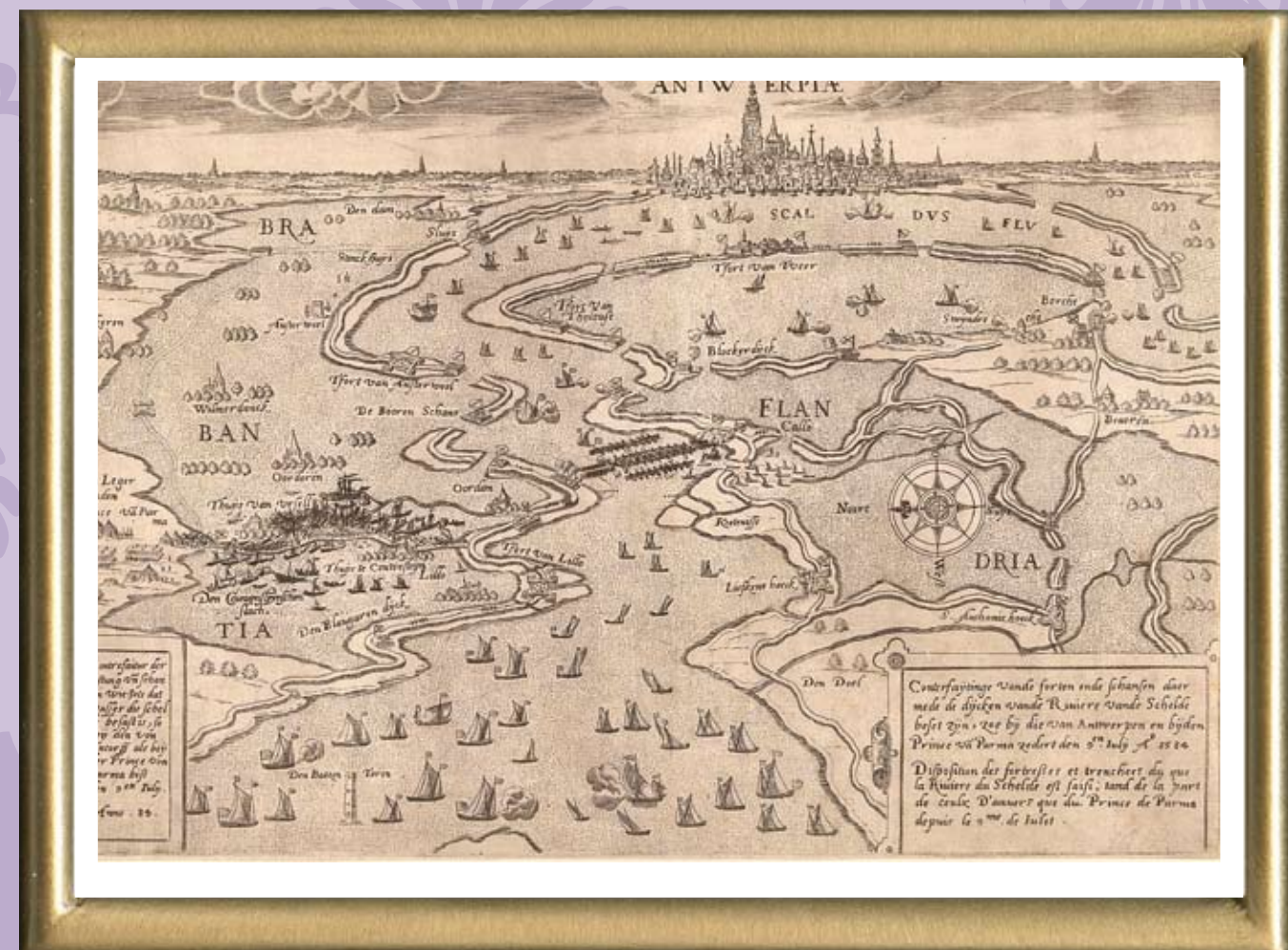
Filips van Marnix, heer van Sint-Aldegonde
Beeldbank Rijksmuseum Amsterdam

1795

De Zuidelijke Nederlanden worden ingelijfd bij de Franse Republiek. De antiklerikale wetten worden ingevoerd

1782: Jozef II schaft nutteloze kloosters af

In de jaren 1780 trachtte keizer Jozef II in de Oostenrijkse Nederlanden een aantal hervormingen door te voeren. Hij bemoeide zich daarbij ook met kerkelijke aangelegenheden. Zo schafte hij 163 'nutteloze' kloosters af. De politiek van Jozef II illustreert hoe burgerlijk gezag zich mengt in religieuze zaken. De opstellers van de Belgische Grondwet willen dit soort situaties in de toekomst vermijden. Sindsdien functioneren Staat en Kerk onafhankelijk van elkaar.

Dijken doorgestoken bij Antwerpen, 1585. Beeldbank Rijksmuseum, Amsterdam

1815

Het Congres van Wenen brengt de Zuidelijke en Noordelijke Nederlanden samen in een koninkrijk

1830

4 oktober België verklaart zich onafhankelijk

1831: De Belgische Grondwet

Meteen na de Belgische onafhankelijkheidsverklaring kwamen liberale en katholieke verkozenen in congres samen om een grondwet op te stellen. Al op 7 februari 1831 werd deze afgekondigd. Ze was de meest moderne uit haar tijd: wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht werden gescheiden. Tussen Kerk en Staat werden zo weinig mogelijk banden behouden. Toch verbond de Staat zich ertoe om de lonen en pensioenen van priesters op zich te blijven nemen. Daarnaast garandeerde de Belgische grondwet een aantal liberale vrijheden. Iedereen had voortaan vrijheid van mening en godsdienst, iedere burger had het recht zich bij een vereniging aan te sluiten of er eentje op te richten, en op de pers stond geen censuur meer.

1831

7 februari De Belgische Grondwet verklaart de vrijheid van religie en mening. Kerk en Staat zijn gedeeltelijk gescheiden

1834

De Katholieke Universiteit en de Université Libre de Bruxelles worden opgericht

1789
Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen

Na de bestorming van de Bastille op 14 juli 1789 werd de Franse staat in sneltempo hervormd. Een leidraad bij die omwentelingen was de Verklaring van de Rechten van de Mens en van de Burger. Aan het einde van een reeks bewogen vergaderingen werd in augustus een tekst bekendgemaakt waarin de soevereiniteit van het volk wordt afgekondigd. De Verklaring biedt aan iedere burger de mogelijkheid om van een zo groot mogelijke vrijheid te genieten, zolang dit vrijheidsstreven andere burgers geen schade berokkent.

E. Delacroix: La Liberté guidant le peuple, 1830.

14 juli Bestorming van de Bastille en begin van de Franse Revolutie

1789

26 augustus Afkondiging van de Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen

1789

Het Eerste Amendement in de Grondwet van de Verenigde Staten garandeert vrijheid van religie

1789-1791

Begin van de Terreur en nieuwe antiklerikale wetten in Frankrijk

1793

15 juli Napoleon sluit het Concordaat af met de Heilige Stoel

1801

Per decreet worden de kerkfabrieken in het leven geroepen

1809

N. De Keyser: Leopold I, 1856

Hoe minder een mens ziet, hoe groter zijn geloof.

VIRGINIA WOOLF

Ludwig Feuerbach stelt in Das Wesen des Christentums dat God een projectie van de mens is.

1841